

37. Sapnis par melno nāvi

Visus pēcpadomju gadus Latvijas etnopolitikā šļakstēja sapnis par melno nāvi. Visbiežāk šļakstēja neapzināts sapnis par melno nāvi. Sapņotāji nezināja, ka viņi sapņo par melno nāvi. Sapņotāju etnopolitiskā kompetence vienmēr bija tik niecīga, ka viņi neapzinājās melnās nāves klātbūtni savos sapņos.

Etnopolitika ir tas, ko cilvēki parasti dēvē par nacionālo jautājumu. Cilvēkiem patīk nacionālais jautājums. Cilvēki vienmēr ir uzskatījuši, ka teicami orientējās nacionālajā jautājumā. Par nacionālo jautājumu cilvēki enerģiski spriež ne tikai „ķēķī”, bet arī darbā un tramvajā. Katram ir savs vispareizākais viedoklis par nacionālo jautājumu.

Tāpēc tie cilvēki (pārsvarā sievietes), kuri pēc PSRS sabrukuma guva iespēju veidot LR etnopolitiku (tajā ietilpst arī valodas politika), droši un bez bailēm pievērsās nacionālajam jautājumam tik polietniski un multikulturāli raibā zemē kā Latvija.

Viņus nemocīja nekompetences apziņa. Viņi uzskatīja, ka lieliski orientējās nacionālajā jautājumā un valsts etnopolitikas realizācijai nav vajadzīgas speciālas zināšanas. Viņi bija pārliecināti, ka ar nacionālo jautājumu valsts mērogā tiks galā tikpat veiksmīgi, cik veiksmīgi tika galā ar nacionālo jautājumu „ķēķa” diskusijās ar kaimiņiem, polemikā ar darba biedriem un tramvaja pasažieriem.

Kā zināms, sabiedrības garīgā vitalitāte izpaužās ne tikai nacionālajā jautājumā, bet arī futbolā. Katrs sevi cenošs vīrietis sevi uzskata par futbola speciālistu. Spriedelēt par futbolu varbūt patiešām nav pārāk grūti. Laukums, spēlētāji un tiesneši ir redzami kā uz delnas. Spēles kombinātoriskā struktūra intelektuāli ir katram pieejama, un spēles noteikumi nav sarežģīti. Futbola bumba ir apaļa.

Pilnīgi savādāk ir nacionālajā jautājumā. Ne velti gudra valdošā elite pret etnopolitiku izturās ar lielāku bijību nekā pret ārpolitiku un iekšpolitiku. Gudra valdošā elite zina, ka ar etnopolitiku nedrīkst jokoties, jo kļūdas etnopolitikā nelabvēlīgi atsaucās uz visu politisko spektru. Etnopolitika ir ļoti smalka un jūtīga matērija.

Dažās valstīs pēc sociālisma sabrukuma nacionālo attiecību ministra amatā, prezidenta, premjerministra padomnieka amatā aicināja etnoloģijas un antropoloģijas zinātņu doktorus un profesorus, kuri piekrita savas zināšanas izmantot valsts darbā. Kadru izvēlē tāda iespēja bija arī pēcpadomju Latvijā. Mums bija zinātņu doktori un profesori, kuri nodarbojās ar nacionālo attiecību pētniecību. Viņu vietā, saprotams, izvēlējās aldermaņu, druviešu un hiršu līmeņa kadrus.

Ja futbolā viss ir redzams kā uz delnas un nepieciešamās zināšanas var apgūt relatīvi ātri un viegli, tad etnopolitikā galvenie procesi nav redzami un var atklāties tikai pēc gadu desmitiem. Tagadnes etnopolitiskā lēmuma vērtība vai nevērtība var atklāties tikai turpmākajās paaudzēs tālā nākotnē. Etnopolitikā nākas ņemt vērā visas cilvēces etnoloģiskās un etnoģenēzes pieredzi, tendences, likumsakarības, teorijas, koncepcijas.

Turklāt etnopolitika ir organiski saistīta ar cilvēces kognitīvo infantilismu – maksimālas izzīņas neiespējamību. Respektīvi, etnopolitika ir organiski saistīta ar gēniem, genofondu, ģenētiku, eigēniku, etnopsiholoģiju, sociālo psiholoģiju, psihoģenētiku, krospsiholoģiju, klasisko strīdu starp socioģenētismu un bioģenētismu, par ko cilvēces zināšanas vienmēr būs ļoti nepilnīgas un nekad nebūs stabils un konsekvents pamats etnopolitikai. Etnopolitikā ļoti liela loma ir analītiskai intuīcijai.

Konstruktīvas etnopolitikas izveidei un praktiskajai realizācijai ir nepieciešamas ļoti dziļas un daudzpusīgas zināšanas. Nepieciešams ir ļoti augsts profesionālais līmenis un katrā ziņā arī noteikts talants. Ar etnopolitiku nevar nodarboties „ķēķa filosofijas” līmenī un tikai tāpēc, ka tramvajā izdevās pārkliegt citus kliezējus.

Pie mums etnopolitiku (sabiedrības integrāciju) vienmēr ir komandējuši cilvēki, kuri ir spējīgi vienīgi kādu nekaunīgi pārkliegt. Stāvoklis ir ļoti dīvains. Tā vien liekas, ka kāds transcendentālais spēks (Dievs, kosmiskā enerģija) ir par kaut kādiem grēkiem nolādējis („nozūmējis”) latviešu „politikus”. Daudzi no viņiem nespēj iemācīties pareizi (tajā skaitā

„eiropeiski”) lietot pat vienu jēdzienu; proti, jēdzienu „nācija”, bez kura pareiza lietojuma nevar sākties saprātīga saruna par nacionālo jautājumu. Latvijas etnopolitikā šo jēdzienu nepareizi lieto jau apmēram 25 gadus.

Pasniedzēja darbā pārliecinājos, ka studējošā jaunatne nācijas definīciju atceras arī pēc eksāmena. Definīcija ir vienkārša: nācija ir valsts pilsoņu kopums, kurā var ietilpt dažādu tautu pārstāvji. Studenti zina, ka nav latviešu nācija, bet ir Latvijas valsts nācija. Pasniedzējs savukārt zina, ka spējīgākos jauniešus pēc diploma saņemšanas Latvijā nevar sastapt. Latvijā nav vietas tiem, kuri pareizi lieto nācijas jēdzienu. Vieta ir tikai tiem, kuri murgos par „latviešu nāciju”.

Pirms neilga laika kāda Saeimas deputāte atkal atgādināja par latviešu „politiku” nespēju pareizi lietot jēdzienus. Internetā viņas tekstā sakarā ar konstitūcijas preambulas projektu lasāmas šādas terminoloģiskās pērles: „...aicinu otram lasījumam preambulas tekstā iekļaut valstsnācijas jēdzienu, kā tas sākotnēji bija plānots: valstsnācija ir pats būtiskākais, kādēļ vispār pastāv Latvijas valsts.[...] Vienkāršoti izsakoties, valstsnācija jebkurā valstī ir tā, kas neskrien pie visiem saskaņot savus lēmumus, bet nolemj pati, ko un kā valstī rīkoties, lai veicinātu savas valsts izaugsmi. Tāpēc būtiski, ka valstsnācijas jēdziens ir ietverts preambulā, savukārt jēdzienam „Latvijas tauta” preambulā nebūtu jāatrodas. To var lietot citur. Latvijas brīvību neizcīnīja Latvijas tauta. To izdarīja latvieši. Preambulas pašreizējā tekstā nav skaidrs, vai šajās cīņās piedalījās arī latvieši vai arī tie tikai nodibināja valsti, tad pagāja malā un deva tiesības brīvi rīkoties ar valsti „Latvijas tautai”? Kam gan vēl bez latviešiem bija vajadzīga un kas vēl bez latviešiem gribēja dibināt neatkarīgu valsti? Vai tie bija krievi, vācieši vai poļi? Ja to gribētu un dibinātu citi, vai viņi valsti nosauktu par Latviju? Vai tā, kas dibinājusi valsti, nav valstsnācija? [...] Latvijas valsts pamatzdevums ir nodrošināt latviešu tautas kā tās pamatnācijas izdzīvošanu un attīstību cauri laiku laikiem, jo Latvija ir vienīgā vieta pasaulē, kur pilnvērtīgi var pastāvēt un uzplaukt latviešu nācija, tās kultūra un valoda”.

Teksta autorei ir LU latviešu valodas un literatūras skolotāja diploms, zinātņu doktora grāds sociolingvistikā. Viņa ir bijusi LU Multikulturālās izglītības centra direktore, LU Latviešu valodas institūta pētniece valodas politikā un sociolingvistikā. Respektīvi, viņa ir speciāliste, kura nemaz nedrīkst nepareizi lietot jēdzienus. Ja tāda oficiālā rango speciālisti neprot pareizi lietot jēdzienus, tad mūsu inteliģence ir pilnīgi „dumbā” jeb kā šodien ir pieņemts lielīties – „saniekojusies ar spaisu”. Nekādi nevaru saprast, kā latviešu filologam var nepatikt poētiskais risinājums „Latvijas tauta”!

No visjaunākajiem integrācijas dokumentiem milzīgs terminoloģiskais haoss ir Kultūras ministrijas 2011.gadā sagatavotajā materiālā „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes (2012– 2018)”. Tajā laikā kultūras ministre bija Ēlertes kundze.

Dokumentā kreatīvais auklējums „valstsnācija” ir raksturots šādi: „Valstsnācija – nācija, kura izveidojusi savu nacionālo valsti un nosaka tās nacionāli kulturālo identitāti. Latvieši ir valstsnācija Latvijā”.

Jēdziens „nācija” un pie reizes arī jēdziens „kultūras nācija” ir šādi skaidrots: „Nācija – tauta, kurai ir sava nacionāla valsts vai kura cīnās, lai to iegūtu. Latvieši ir nācija kopš 20.gadsimta sākuma, kad latviešu tautā sāka izplatīties latviešu valstiskās pašnoteikšanās ideja. Tā īstenojās 1918.gadā, kad, izmantojot tautu pašnoteikšanās tiesības, tika nodibināta latviešu tautas nacionālā valsts – Latvija. Kā kultūras nācija latvieši izveidojās agrāk – 19.gadsimtā. Kultūras nācijas pazīmes: vienojoša nacionālā kultūra, valoda, kopības apziņa, kopīgas nacionālās intereses un gatavība tās aizstāvēt”.

Jēdzienu skaidrojumos ir arī tāds urdinošs terminoloģiskais jaunums kā „atvērtā latvietība”. Tā ir šādi definēta: „Atvērtā latvietība. Latviešu valstsnācija ir iekļaujoša. Tai ir pienākums nostiprināt savu identitāti un vienlaikus būt atvērtai tiem, kas vēlas iekļauties. Tas nozīmē, ka par latvieti var ne tikai piedzimt, bet arī apzināti kļūt. Katra cilvēka izvēle nosaka, vai blakus latviskajai identitātei, kas ir kopēja, viņš vēlas saglabāt arī savu nacionālo savpatnību, mazākumtautības identitāti”.

Urdinošā terminoloģiskā jaunuma atšifrējumā zelta vērtība ir tēzei „Tas nozīmē, ka par latvieti var ne tikai piedzimt, bet arī apzināti kļūt”. Tas faktiski ir unikāls atklājums, kas ir jāfiksē cilvēces atklājumu reģistrā. Līdz šim cilvēce zināja, ka etnisko identitāti cilvēks nevar mainīt. Ja esat dzimis latvietis jeb krievs, tad tā arī paliks līdz mūža beigām. Cilvēks savas dzīves laikā var mainīt kultūras identitāti, reliģisko identitāti, pilsonisko identitāti, lingvistisko identitāti, seksuālo identitāti, taču nevar mainīt etnisko identitāti. Mūsu Kultūras ministrijas „speci” uzskata, ka cilvēks var mainīt arī etnisko identitāti. Tā ir vislielākā tumsonība, kādu nācies piedzīvot LR! Interesanti, cik skaļi un ilgi Kultūras ministrijas dāmas spiegs, ja, teiksim, Kravcova kungs un Lindermana kungs nolems praktiski izmantot „atvērtās latvietības” daudzsološo vilinājumu?

Tumsonībai ir konkrēts izskaidrojums. Pēcpadomju gados LR etnopolitikā vienmēr dominē asimilācijas politika. Kultūras ministrijas haotiskā teksta autoru smadzenēs arī vārijās doma par asimilāciju – sapnis par cittautiešu latviskošanu, piedāvājot sakrampējošo „atvērto latvietību”.

Asimilācija, lūk, ir tā melnā nāve, par kuru visu laiku nomodā un miegā sapņo daudzi mūsu „politiķi”. Viņi nezina, ka asimilācija ir tas pats, kas melnā nāve - mēris. Eiropā XIV gs. melnā nāve iznīcināja apmēram 24 miljonus cilvēku. Mēris iznīcināja pusi no eiropiešu kopskaita. Kopš tā laika eiropiešu vēsturiskajā atmiņā šī metafora, melnā nāve, ir simbols visbriesmīgākajām nelaimēm, kādas var piemeklēt tautas, nācijas, civilizāciju.

Ikvienu normāla valsts (tauta) no asimilācijas baidās kā no ļaunas sērgas. Ebreju tauta svešās zemēs ir izdzīvojusi tikai tāpēc, ka gadu tūkstošiem stingri ievēroja jūdaisma aizliegumu pāroties ar „pagāniem”. Ikvienu normāla mūsdienu valsts (tauta) nevienam netiecās asimilēt, jo kultūru daudzveidībā saskata milzīgu kreatīvo potenciālu sabiedrības labklājībai. Rietumos par to tagad prātīgi raksta daudzās grāmatās, balstoties uz statistikas datiem. Rietumu zinātnieku aprindās (visvairāk ekonomistu un sociologu) pašlaik ir modē pierādīt, ka no multikulturālisma nav jābaidās. Ikvienu normāla valsts (tauta) zina, ka asimilācija nav tikai „Kur tu teci, gailīti mans” kopīga dziedāšana, bet ir arī jauktās laulības. Pie tam jauktās laulības ir visrezultatīvākais asimilācijas dzinējspēks.

Tātad asimilācija ir ne tikai kopīga dziedāšana, bet arī etnoģenēzes process, kura iznākumu cilvēce neprot un nekad neprātis prognozēt. Asimilācija tāpat kā pandēmija (mēris) ir drausmīga nelaime un var samaisīt tautas genofondu tik šļauganā ļumīgumā, ka beigu beigās nākas tikties ar pilnīgi jaunu tautu. Asimilācijas rezultātā var rasties jauna tauta, un iecerētās latviešu tautas saglabāšanas vietā asimilācijas rezultātā var rasties mistrojums, kuru nāksies nosaukt, pieņemsim, par latrusu jeb ruslatu tautu.

Protams, asimilācijas jēdziens publiskajā telpā netiek lietots. Latviešu „politiķiem” un Kultūras ministrijas „speciem” tik daudz ir prātiņš, lai atklāti neplātītos ar asimilāciju. Asimilācija ir slikts vārds, un to mūsu vērtīgākie kadri ir spējīgi aptvert. Viņi izsakās tikai par integrāciju. Tas ir patīkams jēdziens un asociējas ar intelektuāli saprātīgu pieeju.

Turklāt latvieši ir potenciāli „integrātori”. Visdraiskāk šis potenciāls atšķeterējās galvenajos nacionālajos svētkos. Par to izcili šķebīgi raksta viena „akadēmiķe” par otru „akadēmiķi”, kurai kādu laiku nācās pasēdēt Valsts prezidenta krēslā. Izrādās, integrācijas bums ir iespējams pirmsjāņu noskaņā un Līgo nakts priekšnojautās, „kad līdz ar papardes ziedu vaļā raisās dziļi slēptā tautas vitalitāte, kad citādi atturīgais latvietis atbrīvojas no ikdienišķā un ir gatavs saplūst ar Visumu un savā dzīvības priekā dalīties ar visiem un visu. Ir gatavs dzīvot, mīlēt, integrēt un integrēties”.

Atkārtotju, asimilācijas jēdziens publiskajā telpā netiek lietots. Taču oficiāli plānotās integrācijas vietā iznākumā ir jābūt asimilācijai – „krievu” asimilācijai. Tāds ir daudzu latviešu „politiķu” klusībā pie sevis lolotais sapnis. Jāņu nakts ir tikai vienu reizi gadā. Daudziem „politiķiem” ar to ir par maz, lai varētu katru dienu „saplūst ar Visumu un savā dzīvības priekā dalīties ar visiem un visu”. Tas šaubas nerada.

Vienīgi šaubas rada tas, vai visi latviešu „politiķi” ir spējīgi saskatīt, ka arī viņu oficiālā integrācijas politika liecina par vistipiskāko asimilācijas politiku. Mūsu sabiedrības integrācijas dokumenti vienmēr ir tā sameistaroti, ka tekstā tikai aklais var neredzēt asimilāciju.

Piemēram, Lindermana kungs nav akls, un viņš jau ir visu planētu piekļiedzis par asimilācijas politiku Latvijā. Viņš latviešu asimilācijas politiku salīdzina ar genocīdu. Ja latviešiem būtu gudri politiķi, tad tāda starptautiskā „blamāža” nebūtu uzklādusi.

Asimilācijas politika atspoguļojās ne tikai attiecīgajos dokumentos, bet arī daudzu „politiķu” publiskajos diskursos. Latvijas medijos prevalē, piemēram, šāds tipisks viedoklis: „Eiropas Parlamenta deputāts Kārlis Šadurskis (V) arī šodien tiesībsarga rīkotajā konferencē par bilingvālo izglītību uzsvēra vajadzību turpināt izglītības reformu, pārejot uz pilnībā latvisku mācību procesu valsts finansētās vispārizglītojošās skolās, jo pārspīlēta tolerance un empātija esot risks latviskai valstij.[..] Šadurskis gan uzskata, ka esošais bilingvālās izglītības sistēmas modelis var būt tikai kā pārejas modelis, kas neļauj sasniegt Nacionālās attīstības plānā (NAP) izvirzītos mērķus par to, ka Latvija 2020.gadā būs latviska un latviešu valoda un kultūra ir arī Latvijas sabiedrību vienojošais pamats.[..] Mēs vēlamies sasniegt konsekventu ilglaicīgu izglītības politiku, kur ir skaidri definēts mērķis un secīgi soļi tā sasniegšanai. Mums nav vajadzīgs rezultāts rīt uz pusdienlaiku, bet pārliecība, ka, piemēram, desmit gados mēs pabeigsim izglītības reformu, kas nodrošinās viendabīgu Latvijas kā nacionālas valsts izglītības standartu, saglabājot dažādu tautību Latvijas pilsoņu nacionālo kultūru savdabību un attīstību,” uzskata politiķis.[..] Šadurskis ir pārliecināts, ka integrācijas politikas galamērķis ir sabiedrība, kas jūt piederību savai valstij, ciena to un lepojas ar to, pārzina Latvijas vēsturi, ir ieaugusi latviešu kultūrā, brīvi pārvalda latviešu valodu kā dzimto un kopā svin svētkus. Tāpat viņš norādīja, ka latviešu valodas un latviešu literatūras priekšmetu standartam jābūt vienādam kā latviešu, tā mazākumtautību izglītības programmās visā pamata un vidējās izglītības apgaves posmā, jo prakse liecina, ka divplūsmu izglītības sistēma to nevar nodrošināt”.

Šadurska kungs (pats to saprotot vai nesaprotot) izsakās par tipisku asimilācijas politiku, paredzot asimilēt cittautiešus. Viņš, visticamākais, uzskata, ka asimilācija nāks par labu latviešu tautai un Latvijas valstij.

Šadurska kungs, iespējams, domā, ka neviens nesaskatīs primitīvo divkosību frāzē „desmit gados mēs pabeigsim izglītības reformu, kas nodrošinās viendabīgu Latvijas kā nacionālas valsts izglītības standartu, saglabājot dažādu tautību Latvijas pilsoņu nacionālo kultūru savdabību un attīstību”. Būtu labi, ja kāds īsts žurnālists Šadurska kungam pajautātu, kurus viņš vēlas apmulķot no vienas puses ar „viendabīgu valsts izglītības standartu”, bet no otras puses ar tiesībām saglabāt ne tikai „kultūru savdabību”, bet arī „attīstību”? Tātad izredzes latviešu skolā izskolot jaunu Puškinu, Dostojevski un gūt citus krievu kultūras attīstības panākumus.

Viens no asimilācijas politikas radikālākajiem instrumentiem ir aizliegums iegūt izglītību dzimtajā valodā. Ja nav izglītība dzimtajā valodā, tad nevar būt nekāda iespēja saglabāt „dažādu tautību Latvijas pilsoņu nacionālo kultūru savdabību un attīstību”. Tas ir tikpat precīzi kā $2 \times 2 = 4$.

Paši latvieši enerģiski vēlas izglītību latviešu valodā, jo to diktē tautas eksistenciālie instinkti. Tas pats attiecas arī uz citām tautām, kuras tikpat enerģiski vēlas saglabāt izglītību dzimtajā valodā, jo bez tās nav iespējama tautas pastāvēšana. Ne tikai naivi, bet arī ļoti dumji ir cerēt, ka izdosies formēt konstruktīvu etnopolitiku (sabiedrības integrāciju), ignorējot cittautiešu eksistenciālos instinktus.

Latvijas etnopolitikā turpina šļakstēt sapnis par melno nāvi - asimilāciju. Taču reālajā dzīvē viss notiek pretēji. Latviešiem nav jābaidās no melnās nāves. No asimilācijas nav jābaidās arī cittautiešiem. Lindermana kunga biedēšana ar genocīdu neapšaubāmi ir savtīga ālēšanās, rūpējoties par savu publicitāti, pasaules mēroga politiķa karjeru u.tml. Par to, ka reālajā dzīvē nav un nevar būt asimilācija, liecina vismaz divi ļoti svarīgi fakti.

Pirmais fakts ir ne tikai ļoti svarīgs, bet arī priecīgs. Latvieši nemīl jauktās laulības. Pēcpadomju statistika stāsta, ka no latviešu 100 laulībām tikai 20 laulības ir jauktās laulības, kad latvietis ir apprecējies ar citas tautas pārstāvi. Tas ir ļoti labs rādītājs, ar kuru pat ebreji nevar lepoties visās mītnes zemēs.

Otrais fakts arī ir ļoti svarīgs, bet nav priecīgs. Pēcpadomju gados valsts pārvaldīšanā latviešu tauta saskaņā ar „labas pārvaldības principu personāla atlasē” deleģē tikai tādus cilvēkus, kuru brūvētā etnopolitika (arī sociālā, ekonomiskā, izglītības politika) spēj vienīgi atbaidīt planētas

iedzīvotājus asimilēties „atvērtajā latvietībā”. LR reālā politika ir tik atbaidošā, ka nākas šaubīties, vai ar latviešu brīvprātīgi gribēs precēties citas tautas pārstāvis un atlikušo mūžu mocīties Latvijā.

Domājams, cita lieta ārzemēs. Diemžēl nepratu atrast statistiku par latviešu laulībām ārzemēs. Atradu vienīgi plašu informāciju par latviešu fiktīvajām laulībām, kas ir labs business. Iespējams, svešumā latvieši daudz vairāk mīl jauktās laulības nekā tēvzemē. Bet tas nebūtu pārliecinošs fakts, jo liecinātu par latviešu izšķīšanu planētas tautu jūrā.

Asimilācija ir daudzslāņains fenomens. Tajā ir sastopamas asimilācijas fāzes, asimilācijas scenāriji, asimilācijas tipi, asimilācijas etniskā specifika, asimilācijas sociāli ekonomiskā specifika, asimilācijas saistība ar planetāri globālajiem sociālpsiholoģiskajiem procesiem.

Piemēram, pašlaik uz planētas virmo etniskās pašapziņas bums. Gandrīz katra etniskā grupa fanātiski tiecās sargāt kultūras, reliģisko, lingvistisko identitāti. Tādā sakarsētā gaisotnē asimilācijas politikai ir niecīgas izredzes. Asimilāciju kavē arī reakcionārā nacionālisma un nacisma renesanse daudzās valstīs.

Asimilācija ir individuālās gribas akts. Taču asimilācijas politika var būt notēmēta arī uz etnisko grupu. Ja kāda valsts vēlas ar spēku piespiest etniskās grupas (minoritātes) asimilēties, tad neļauj šīm grupām (minoritātēm) iegūt izglītību savā valodā un piespiež mācīties valsts valodā. XIX gs. sākumā vācbaltu aprindās arī figurēja ideja „arājus” pārvācot, latviešu zemniekiem neļaujot mācīties latviešu valodā. Par laimi un nelaimi (no vācbaltu viedokļa) šī ideja netika realizēta. Vācbalti izvēlējās grūtāko un tā vien liekas arī neiespējamo – veidot latviešus par patstāvīgu kultūras tautu ar savu literāro valodu.

Pašlaik zinātne uzskata, ka asimilācijas process sastāv no četrām fāzēm. Pirmās fāzes laikā veidojās kontakti starp ieceļotājiem (minoritāti) un vietējo tautu. Otrajā fāzē dominē konkurence. Minoritātes pārstāvji var censties par katru cenu saglabāt savu identitāti un pat atsevišķās dzīves sfērās izkonkurēt vietējo tautu, kā to daudzās zemēs izmanīgi panāca ebreji tirdzniecībā un finansēs. Trešā ir emancipācijas (aprašanas) fāze. Tās laikā minoritātes „nomierinās”, sāk aprast ar dzīvi svešajā zemē un psiholoģiski sevi gatavo dzīvei jaunajos apstākļos līdz mūža beigām. Minoritātes pozitīvi aprod ar domu, ka jaunajos apstākļos dzīvos arī viņu bērni, mazbērni, mazmazbērni.

Manuprāt, trešā fāze ir ļoti aktuāla pie mums un būtiski atsaucās uz sabiedrības integrāciju. Cittauteiņu liela daļa vēl nav apradusi ar domu par mūžīgu dzīvi LR. Saprotams, ka uz viņu neizlēmību ļoti iespaidīgi atsaucās LR reālā politika un katastrofāli zema dzīves līmenis.

Ceturtnā fāze ir konkrētas asimilācijas fāze, kad indivīds intensīvi pārņem vietējās tautas valodu, kultūras tradīcijas, dzīves stilu. Mūsdienu zinātne uzskata, ka ideāla (100%) asimilācija praktiski nav sastopama. Nav sastopams tas, par ko sapņo mūsu Kultūras ministrijas „speci”. Viņu šķebīgā „atvērtā latvietība” nespēs ražot simtprocentīgus jaunlatviešus, jo vienmēr asimilētā cilvēka garīgajā pasaulē saglabāsies kaut kas no viņa oriģinālās identitātes.

Zinātne līdz šim ir konstatējusi vairākus (6-7) asimilācijas tipus. Vēsturiski visjaunākais tips ir tā saucamā telpiskā asimilācija. Tā ir saistīta ar cilvēces kādas daļas jauno modi pārcelties uz to vietu, kur ir izdevīgi dzīvot migrantiem. Ja dzīves apstākļi ir labi, tad migranti ar lielu entuziasmu nosacīti asimilējās attiecīgajā svešajā kultūras telpā.

Mūsdienās ir izplatīta segmentētā asimilācija, kad cilvēki mērķtiecīgi piemērojās dzīvei svešā vietā tikai kādā noteiktā segmentā. Tas, piemēram, uzskatāmi attiecas uz tādu segmentu kā tirgus. Migranti ir ieradusies svešajā zemē tikai tāpēc, ka vēlas darboties tirgū. Tāpēc viņi pārņemt tikai vietējā tirgus funkcionēšanas normas, stilu, apkalpošanas kultūru, apgūst tirgus žargonu, preču nosaukumus un pircēju apkalpošanai nepieciešamās frāzes vietējā valodā. Dzīve ārpus tirgus viņus neinteresē.

Vispopulārākais tips ir kultūras asimilācija, minoritātēm praktizējot vietējās tautas kultūras normas, tradīcijas, apgūstot literāro valodu un aktīvi iekļaujoties sociālajos, politiskajos, ekonomiskajos, garīgās kultūras, izglītības, zinātnes procesos. Kultūras asimilācija ir ļoti izplatīta ebreju kopienā visās zemēs, produktīvi piedaloties, piemēram, vietējās tautas vēstures, literatūras un mākslas mantojuma izpētē, darbojoties vietējos medijos, mācību un zinātnes

iestādēs, kā arī militārajās, drošības dienestu, diplomātiskajās, politiskajās, administratīvajās iestādēs.

Principiāli svarīgs tips ir institucionālā asimilācija un tā perspektīvas – izredzes nākotnē. No šī tipa perspektīvas ir atkarīga ikvienas polietniskās un multikulturālās valsts iedzīvotāju konsolidācija, lojalitāte, patriotisms, sociālā un ekonomiskā atdeve. No šī tipa perspektīvas lielā mērā ir atkarīga arī kultūras asimilācija. Var pat uzskatīt, ka institucionālā asimilācija un kultūras asimilācija ir savstarpēji vienots process.

Institucionālā asimilācija balstās uz perspektīvu cittautiešiem darboties varas institūtos (parlamentā, valdībā, pašvaldībā, tiesā) līdztiesīgi ar vietējās tautas indivīdiem. Citiem vārdiem sakot, runa ir par cittautiešu izredzēm tikt pie varas. Ja tādas izredzes pastāv, tad tās labdabīgi atsaucās uz asimilāciju.

Tas ir loģiski. Ja cittautieši apzinās savu ideālo līdzvērtību un līdztiesību valsts nācijā, perspektīvas simtprocentīgi dzīvot tāpat kā dzīvo vietējā tauta, tad pavisam savādākā kvalitātē un tempā risinās valodas apguve, valsts cienīšana, lokālpatriotisma nostiprināšanās, naturalizācija, vietējās vēstures apguve, bērnu izglītošana, iesaistīšanās vietējos etnogrāfiskajos un reliģiskajos pasākumos.

Par institucionālās asimilācijas perspektīvām (iespēju cittautiešiem tikt pie varas) mūsdienu LR nav īpaši jāatgādina. Tie, kuriem tas interesē, ļoti labi pārzina reālo situāciju. Reālā situācija izveidojās, pateicoties gan iekšējiem, gan ārējiem faktoriem. Var fiksēt subjektīvos faktorus un objektīvos faktorus.

No iekšējiem faktoriem un subjektīvajiem faktoriem katrā ziņā nākas pievērst uzmanību sekojošiem momentiem.

LR etnopolitika (politika) lielā mērā ir greiza tāpēc, ka cittautieši pietiekami aktīvi nepalīdz latviešiem formēt valsts etnopolitiku un politiku vispār. Respektīvi, cittautiešu pasionārais, profesionālais un intelektuālais potenciāls vienmēr ir bijis nepietiekams, lai konstruktīvi ietekmētu politiskos procesus LR. Ušakovi, ņikiforovi, kravcovi, agešini, mirski, kabanovi, klementjevi, bazujevi nav valsts līmeņa domātāji un darītāji.

Un vēl kas. Cittautiešiem (īpaši lielajai krievu diasporai) noteikti ir rūpīgi jāpārdomā, kāpēc viņi savu likteni un reizē arī Latvijas un latviešu likteni uzticēja kārtot cilēviču, lindermanu tipa runasvīriem. Tas taču jau tūlīt bija zināms, ka šī tipa runasvīri pašai aizliecīgi un līdz galam nekad un nekur nevienu nav aizstāvējuši un neaizstāvēs arī pie mums. Viņi nevienu procesu necentīsies konstruktīvi sakārtot, ja tas būs saistīts ar karjeras visniecīgāko risku. Šī tipa runasvīriem cilvēktiesību aizsardzība ir vienīgi platforma publicitātei, skanīgiem amatiem, dāsnēm Sorosa grantiem. Tas taču jau sen ir apstiprinājies, cik silti ir iekārtojušies mūsu cittautiešu dedzīgie aizstāvji un cik nevērtīgs ir viņu ieguldījums LR politikā.

Starp citu, jau 90.gadu sākumā mūsu etnopolitikas diriģentes cilēvičos neskatīja nekādu politisko un metodoloģisko bīstamību. Integrācijas dāmas visos semināros ļāva cilēvičiem vāvuļot pēc sirds patikas, jo no viņu mutes nekad neizskanēja ne etnopolitikas kritika, ne būtiski priekšlikumi. Integrācijas dāmām (aldermanēm, druviem) visbīstamākie elementi bija daži latvieši, kuri nebaidījās asi kritizēt etnopolitiku un centās to veidot zinātniski adekvāti un balstoties uz cilvēces vēsturisko pieredzi nacionālā jautājuma risināšanā.

Neapšaubāmi, latvieši var priecāties, ka cittautiešu problēmas risina vēsturiski rūdīti konformisti, „kosmopolīti” (Cileviča kunga autoidentifikācija), politiskie karjeristi. Viņi visu tā saduļķo un nomurcī, ka latviešu agresīvajiem nacionālistiem regulāri ir iemesls pacelt glāzi par godu kārtējam „uzvarai” (lasiet – muļķībai).

Labs ir tas, kas labi beidzās. Protams, ir labi, ka nacionālo attiecību kolīzijas risinās „semināru” un „projektu” formātā. Varēja būt citi, briesmīgi, formāti.

Taču labi nav tas, kas ir radies latviešu vienvaldības rezultātā. LR visdažādākajos aspektos ir Eiropas visdrūmākā valsts. Cittautiešu, senu, lielu un ļoti spēcīgu kultūru audzībēnu, palīdzība valsts darbā būtu ļoti noderējusi latviešiem.

Esmu pārliecināts, ka būtu pārvarētas latviešu inteliģences dzīvnieciskās bailes no intelektuālās konkurences un cittautieši varētu lietprātīgi darboties. Diemžēl tas nenotika. Ja cittautieši (īpaši

krievi) būtu nopietni gribējuši konstruktīvi līdzdarboties LR politiskajos procesos, tad tas reāli būtu sācies jau tūlīt pēc PSRS sabrukuma. Acīmredzot nebija ne nopietna griba, ne piemērots potenciāls. Par nelaimi arī nākotnē nekas labs nav gaidāms. „Balto” cilvēku vispārējā destrukcija un degradācija vienādā mērā attiecās uz visām tautām.